

II.

Apró közlemények.

I. A törpefenyű-táj legalsóbb hátára a Táttra déli oldalán. A Táttra törpefenyű-öve oly szabályosságot mutat, mint azt például az Alpokban sehol nem találjuk; talán a Szalóki-csúcs az, melyen ezen öv legszembeötlőbb s legtanulságosabb. Oly tömött gyűrű foglalja körül e hegy derekát, hogy azon a fennhavas gránittörmeléke felfogódnak, ha azt a tél jege anyaközetétől lerepesztette, s tavasszal az engedő idővel lefelé gurúlni vagy csúszni kezd; hiszen ez a rendeltetése, hogy az erdőtájt s a kulturális vidéket a havasi táj természetes ellenségei ellen megvédje. A törpefenyű-öv a Táttrán átlag 1400 és 1860 közti magasságban mozog. De vannak helyek, mint például a Tupa, hol egészen 2228.4 m. magasságig felmegy, s viszont más helyek, mint a Koprova-völgyben, a hol 1190 m.-re leszáll. Én a Szalóki-csúcs déli lejtőjén a törpefenyű-övnek még ennél is alsóbb nyújtványait találtam. Az egyik Új-Táttrafüreden 988 m. magasságban látható a fürdő-háztól keletnek fekvő zombékos talajon. A másikat Új-Táttrafüred alatt a Murva-patak balpartján fedeztem fel, 924 méternyi magasságban. Hét satnya bokor az csaknem hozzáférhetetlen ingoványos talajon, mely a déloldali Táttra eddig ismert legalsóbb nyújtványát képezi. A törpefenyű növést ugyanis mindenek előtt a hely magassága befolyásolja; ezen kívül azonban a talaj minősége is bír reá hatással. Ugyanazon turfás réteken, melyek a zombéki mohák, a *Ledum palustre*, az *Andromeda polifolia*, *Calla palustris*, áfonyák, hangák, *Utriculariák*, *Droserák*, *Vaccinium Oxycoccus* s rokonainak kizárólagos birodalma, megtaláljuk a törpefenyűt s annak lakóját, a nyír-fajdot, is. Így az árvai „Bori“ nevű fensíkon, Szuchahora, Bobró, Szlanicza, Usztye s Jablonka közt 810—850 m. magasságban.

II. *Dentaria glandulosa* W. K. Új-Táttrafüreden. Ismert tény, hogy a növények is időnként vándorolnak, lelethelyüket változtatják, egyszerre eltűnnek s aztán évtizedek múlva ismét visszakérülnek. Ilyesmi látható az új-táttrafüredi lombos erdőcskében is. Nehány év előtt ugyanis alapesövezés által kiszáritván, abban a nevezett növénynek számos példányai tűntek

elő, melyek ma a liget tavaszi díszét képezik. Miután a Szalóki-csúcs alján e növény sehol másutt nem fordul elő, s magva a szél vagy állatok általi terjesztésre nem alkalmas, úgy valószínű, hogy e növény évek előtt is itt honolt. De a mint a liget szélén fakadó forrás a helyet elposványította, virágunk is kiveszett, magva azonban a víz alá az iszapba merülve, életképes maradt. Hogy a növénymagvak légtől mentes helyen mily hosszú ideig tartják meg csiraképességüket, azt évek előtt Kotschy Tivadar mutatta ki, midőn az egyiptomi múmiák vászonburka alatt lelt év-ezredes rozsszemekből kalászos növényt növesztett. A növények egy helyről eltűnnek, ha az életökhöz szükséges tényezőket ott nem találják meg többé, s újból visszatérnek, ha a talaj idő múltán olyanná fejlődött, a minő e növényeknek megfelel.

Dr. Szontagh Miklós

III. Turmalinszikla a Felkai-völgyben. Az 1880°/₁-diki iskolaév végén tanítványaimmal a Magas-Tátrába kirándulást tettem, mely alkalommal a Felkai-völgyet és az abban levő Gránátfalat is meglátogattuk. Midőn az utóbbin egy ideig mászkáltunk, hogy a gránátokat tartalmazó csillámpalát szálban találjuk, Mattausch Tivadar tanítványom a törmelék között egy ökölnagyságú, feltűnően sötét színű kőzetdarabra akadt, mely közelebből vizsgálva *t u r m a l i n - s z i k l a* n a k bizonyult.

Ezen kőzet főleg fekete színű, üvegfényű, vékony, gyakran túalakú turmalin-oszlopkákból áll, melyeken némely esetben a ditrigonos oszlop kristályalakja világosan felismerhető. A turmalin mellett fehércsillám (muscovit), kevés quarcz és földpát fordul elő. Azonkívül még chalcopyrit, egy vas-, réz- és kénből álló ásvány, van benne mint zárvány.

Rövidre lévén szabva tartózkodásunk ideje, nem folytathattuk a kutatást; talán sikerül máskor a szálban levő kőzetet felfedeznünk, mely minden bizonynyal valahol a Gránátfalban van. Ez a turmalinnak egy új lelethelye volna.

Dr. Roth Samu.

IV. Elsőrendű turista. Egyik kalauzskönyvben a következőket olvassuk: Az elragadó kilátás a Lysa-Gora (Osztrák Szilézia) csúcsáról 1875 június 9-én a Központi-Kárpátok egy részére megérlette azon elhatározásomat, hogy a Gerlachfalvi- és Lomniczi-csúcsokat a legközelebbi kedvező alkalommal megmászsam. Ezért eddigi útítársaimtól, a mariabrunni erdészeti akadémia első és másodéves hallgatóitól, jun. 10-kén elváltam, kiknek morvaországi és sziléziai tanulmányi útjában jun. 6-ka óta résztvettem s utolsó közös állomásunkról, Teschenből, Ruttkán keresztül Poprád-Felkára utaztam, honnan saját alkalmatosságomon haladva, iun. 11-én 9¹/₂ órakor d. e. Tátrafüredre érkeztem.